

Legea Privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești

Capitolul I. DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Prezenta lege constituie actul legislativ de bază ...

Prezenta lege constituie actul legislativ de bază care reglementează cazurile, modul și condițiile de răspundere patrimonială a statului pentru prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite comise în procesele penale și contravenționale de organele de urmărire penală, de procuratură și de instanțele judecătorești.

Articolul 2. (1) În sensul prezentei legi, se definesc următoar...

(1) În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni:

acțiuni ilicite - acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenții, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau contravenționale (infracțiuni);

cazuri excepționale - cazuri când persoanei i-au fost încălcate grav și abuziv drepturile și libertățile fundamentale garantate de Constituție și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte ori când consecințele acțiunilor ilicite comise sînt extrem de grave sau chiar iremediabile.

(2) În sensul prezentei legi, o unitate convențională echivalează cu 20 de lei moldovenești.

Articolul 3. (1) În conformitate cu prevederile prezentei legi,...

(1) În conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

a) reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală;

b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunității;

c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

d) supunerii ilegale la arest contravențional, reținerii contravenționale ilegale sau aplicării ilegale a amenzii contravenționale de către instanța de judecată;

e) efectuării măsurilor speciale de investigații cu încălcarea prevederilor legislației;

f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

(2) Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcție de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură și din instanțele judecătorești.

Articolul 4. (1) Prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite spec...

(1) Prejudiciul cauzat prin acțiunile ilicite specificate în prezenta lege nu se repară de către stat în cazul împăcării bănuțitului, învinutului, inculpatului cu partea vătămăă, precum și în cazul în care persoana, în procesul urmăririi penale sau cercetării judecătorești, împiedică, prin autodenunț, stabilirea adevărului.

(2) Prezența în acțiunile persoanei fizice a autocalomniei, autodenunțului se stabilește de către organele de urmărire penală, ale procuraturii sau de către instanța judecătorească.

(3) Prevederile prezentului articol nu se aplică cazurilor în care persoana fizică s-a autocalomniat, autodenunțat în urma unui tratament violent, a aplicării amenințărilor și a altor acțiuni ilicite.

Articolul 5. (1) Cauzele cu privire la repararea prejudiciului ...

(1) Cauzele cu privire la repararea prejudiciului material și moral se examinează în conformitate cu normele de procedură civilă în vigoare. Organul care reprezintă statul în instanța de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.

(2) Cererea de chemare în judecată privind repararea prejudiciului se depune în termen de 3 ani de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului.

Capitolul II. DREPTUL LA REPARAREA PREJUDICIULUI. PREJUDICIUL PATRIMONIAL REPARABIL ȘI DETERMINAREA CUANTUMULUI SUMELOR DE COMPENSARE A PREJUDICIULUI

Articolul 6. Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și ...

Dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul:

- a) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare;
- b) scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare;
- c) adoptării de către instanța judecătorească a hotărârii cu privire la anularea arestului contravențional în legătură cu reabilitarea persoanei fizice;
- d) adoptării, de către judecătorul de instrucție, în condițiile art. 313 alin.(5) din Codul de procedură penală, în privința persoanei achitate sau scoase de sub urmărire penală, a încheierii privind declararea nulității actelor sau acțiunilor organului de urmărire penală sau organului care exercită activitate specială de investigații.

Articolul 7. În cazurile menționate la art. 3 alin. (1), persoana...

În cazurile menționate la art. 3 alin. (1), persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie:

- a) salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite;
- b) pensia sau indemnizația a cărei plată a fost sistată ca urmare a arestului ilegal și ținerii sub arest;
- c) averea (inclusiv depunerile bănești și dobânzile aferente, obligațiile împrumuturilor de stat și câștigurile aferente) confiscată ori trecută în venitul statului de către instanța judecătorească sau ridicată de organul de urmărire penală, precum și averea sechestrată;
- d) amenzile percepute ca urmare a executării sentinței judiciare și cheltuielile de judecată suportate de persoana fizică în legătură cu acțiunile ilicite;
- e) sumele plătite de ea pentru asistența juridică;
- f) cheltuielile pentru tratamentul ei, tratament determinat de aplicarea față de aceasta a unor acțiuni ilicite (a maltratării);

g) cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească.

Articolul 8. (1) Cuantumul sumelor de compensare a prejudiciului...

(1) Cuantumul sumelor de compensare a prejudiciului, prevăzute la art. 7 lit. a), se calculează pornindu-se de la câștigul mediu lunar al persoanei fizice la momentul cauzării prejudiciului, cu aplicarea coeficientului de inflație.

(2) Mărimea prejudiciului cauzat persoanei fizice care și-a ispășit pedeapsa prin muncă neremunerată în folosul comunității se calculează în mărime de pînă la 2 unități convenționale pentru o oră de muncă prestată neîntemeiat în folosul comunității.

(3) Pentru cuantificarea prejudiciului reparabil, câștigul mediu lunar se calculează după cum urmează:

a) persoanelor angajate prin contract de muncă - prin aplicarea modului de calculare a salariului mediu în conformitate cu legislația;

b) persoanelor neangajate prin contract de muncă - prin împărțirea la 12 a sumei veniturii total pentru anul precedent;

c) persoanelor care nu au lucrat din motive întemeiate - pornindu-se de la salariul mediu pe țară în anul respectiv.

Articolul 9. Persoanei juridice i se repară prejudiciul patrimonial...

Persoanei juridice i se repară prejudiciul patrimonial efectiv cauzat, precum și beneficiul neobținut (venitul ratat) în urma acțiunilor ilicite.

Capitolul III. DREPTUL LA REPARAREA PREJUDICIULUI MORAL MODUL DE DETERMINARE A MĂRIMII COMPENSAȚIEI BĂNEȘTI PENTRU PREJUDICIUL MORAL

Articolul 10. Dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului...

Dreptul persoanei fizice la repararea prejudiciului moral în mărimea și în modul stabilite de prezenta lege apare în cazurile specificate la art. 6.

Articolul 11. (1) Mărimea compensației pentru repararea prejudiciului...

(1) Mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luîndu -se în considerare:

a) gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă;

b) caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată;

c) rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei;

d) durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată;

e) natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei;

f) suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice;

g) măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate;

h) durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

(2) Instanța de judecată va determina mărimea compensației și în baza criteriilor specificate la art. 219 alin.(4) din Codul de procedură penală.

(3) În toate cazurile, instanța de judecată se va baza pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

Articolul 12. (1) Procurorul care a condus sau a exercitat urmă...

(1) Procurorul care a condus sau a exercitat urmărirea penală ori procurorul ierarhic superior aduce scuze oficiale în numele statului persoanei care a fost supusă neîntemeiat urmăririi penale.

(2) Scuzele oficiale ale procurorului se aduc în cazul:

a) scoaterii integrale a persoanei de sub urmărire penală;

b) încetării urmăririi penale în cazurile prevăzute la art. 275 pct. 7) și 8) și art. 285 alin. (2) pct. 2) din Codul de procedură penală;

c) devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

(3) Procurorul prezintă scuzele oficiale, în formă scrisă, victimei acțiunilor ilicite sau rudelor apropiate ale acesteia.

La solicitarea victimei, scuzele oficiale se difuzează prin aceleași mijloace de informare în masă prin care a fost difuzată informația despre învinuirea persoanei.

(4) Scuzele oficiale sînt aduse în termen de 15 zile de la data apariției dreptului la repararea prejudiciului.

Capitolul IV. MODUL DE EXECUTARE A HOTĂRÎRII (DECIZIEI) CU PRIVIRE LA REPARAREA PREJUDICIULUI

Articolul 13. (1) Repararea prejudiciului specificat la art. 7 l...

(1) Repararea prejudiciului specificat la art. 7 lit. a), c)- g) și în capitolul III se efectuează din contul bugetului de stat, iar în cazul cînd prejudiciul a fost cauzat de organul de urmărire penală întreținut din bugetul local - din contul acestui buget. Prejudiciul material și moral cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decît instanța de judecată se repară de către aceste organe.

(2) Amenzile se restituie de la buget, din fondul în care acestea au fost virate sau de către organul care a beneficiat de aceste sume.

(3) Pensia și indemnizația prevăzute la art. 7 lit. b) se compensează din bugetul asigurărilor sociale de stat prin intermediul organului teritorial de la locul de trai al persoanei fizice.

(4) Avera specificată la art. 7 lit. c) se restituie de către organul la care se află această avere. Expedierea sau transportarea averii se efectuează din contul acestui organ.

(5) În cazul imposibilității de a restitui în natură averea specificată la art. 7 lit. c) din motiv că aceasta este vîndută, valoarea ei se achită de la bugetul de stat. Valoarea averii distruse, pierdute sau deteriorate se repară din contul organului care a distrus-o, a pierdut-o sau a deteriorat-o. Valoarea averii se evaluează conform prețurilor de piață la data la care se emite hotărîrea privind repararea prejudiciului.

Articolul 13-1. (1) Hotărîrea judecătorească privind repararea pre...

(1) Hotărîrea judecătorească privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești se execută după ce devine definitivă, în modul stabilit de legislația în vigoare.

(2) Instanța de judecată prezintă din oficiu titlul executoriu emis în baza hotărîrii judecătorești definitive spre executare Ministerului Justiției și informează părțile despre acest fapt. La solicitarea Ministerului Justiției, creditorul prezintă, în termen de 5 zile, datele bancare necesare pentru executarea titlului executoriu. Titlul executoriu, eliberat în baza hotărîrii definitive, poate fi prezentat spre executare Ministerului Justiției și de către creditor , cu anexarea datelor bancare necesare, în vederea

efectuării transferului.

(3) În decurs de 10 zile din data prezentării titlului executoriu, eliberat în baza hotărîrii judecătorești definitive, Ministerul Justiției remite Ministerului Finanțelor titlul executoriu, împreună cu hotărîrile judecătorești emise pe cauza respectivă, și datele bancare ale creditorului.

(4) Titlul executoriu se va executa de către Ministerul Finanțelor, în conformitate cu procedura și termenele stabilite prin Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181/2014.

Articolul 14. (1) Persoana fizică eliberată din-lucru (funcție) ...

(1) Persoana fizică eliberată din-lucru (funcție) în legătură cu condamnarea ilegală sau suspendată din lucru (funcție) în legătură cu tragerea ilegală la răspundere penală este restabilită la locul de muncă anterior (în funcția anterioară), iar în caz de imposibilitate (lichidarea întreprinderii, instituției, organizației, reducerea statelor) acesteia i se oferă un loc de muncă (funcție) echivalent cu cel ocupat anterior. Locul de muncă (funcția) i se va oferi persoanei fizice în termen de cel mult o lună de la data depunerii cererii dacă aceasta a fost depusă în termen de trei luni de la data primirii de către persoana fizică a avizului despre rămînerea definitivă a sentinței de achitare sau a adoptării hotărîrii privind scoaterea persoanei de sub urmărire penală sau încetarea urmăririi penale pe temei de reabilitare.

(2) Înscrierea respectivă în carnetul de muncă, introdusă în legătură cu cazurile menționate la alin.(1), se consideră nevalabilă. La cererea persoanei fizice, administrația întreprinderii, instituției sau organizației îi eliberează acesteia un duplicat al carnetului de muncă fără înscrierea care a fost considerată nevalabilă.

Articolul 15. (1) Timpul aflării ilegale sub arest, timpul ispăș...

(1) Timpul aflării ilegale sub arest, timpul ispășirii pedepsei, precum și timpul pe parcursul căruia persoana fizică nu a lucrat în legătură cu suspendarea ilegală din lucru (funcție) se iau în considerare la calcularea vechimii generale în muncă și a vechimii în specialitate.

(2) Vechimea în muncă, calculată cu includerea perioadelor menționate la alin.(1) al prezentului articol, se va lua în considerare la acordarea înlesnirilor muncitorilor și funcționarilor, inclusiv la stabilirea pensiilor și indemnizațiilor.

Articolul 16. La stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă în c...

La stabilirea pensiei pentru limită de vîrstă în condiții avantajoase, perioadele menționate la art. 15 alin.(1), la dorința persoanei care a solicitat pensionarea, se

echivalează cu perioada de muncă exercitată pînă la condamnarea sau tragerea ei ilegală la răspundere penală ori cu perioada de muncă exercitată după absolvirea de răspundere penală sau după ispășirea pedepsei.

Articolul 17. Autoritățile administrației publice locale îi vor ...

Autoritățile administrației publice locale îi vor restitui persoanei fizice care și-a pierdut dreptul la locuință, ca urmare a condamnării ilegale, locuința deținută anterior de ea, iar în cazul cînd acest lucru nu este posibil, îi vor oferi, peste rînd, o locuință echivalentă în aceeași localitate.

Articolul 18. Dacă, ca urmare a condamnării ilegale, persoana fi...

Dacă, ca urmare a condamnării ilegale, persoana fizică a fost lipsită de gradele militare sau alte grade, de ordinele și medaliile ce le deținea, atunci, conform prescripției instanței judecătorești care l-a achitat, chestiunea privind restabilirea în grad și restituirea ordinelor și medaliilor se va soluționa în modul stabilit de legislație.

Articolul 19. Restabilirea drepturilor de serviciu, la pensie, l...

Restabilirea drepturilor de serviciu, la pensie, la locuință și repararea altor prejudicii cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești militarilor forțelor Armate și colaboratorilor structurilor de stat în care este prevăzut serviciul special, se efectuează în conformitate cu prezenta lege.

Capitolul V. CEREREA ÎN REGRES

Articolul 20. (1) Ministerul Justiției sau, după caz, autorități...

(1) Ministerul Justiției sau, după caz, autoritățile administrației publice locale, după repararea, din contul bugetului respectiv, a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite comise de organele de urmărire penală, de procuratură sau de instanțele judecătorești, vor sesiza Procuratura Generală în vederea stabilirii faptului dacă pot fi calificate drept infracțiuni acțiunile sau inacțiunile persoanei (persoanelor) cu funcție de răspundere sau ale altor persoane care au cauzat prejudiciul material și moral. Sumele încasate ca efect al acțiunii de regres se varsă la bugetul de stat sau, după caz, la bugetul autorității administrației publice locale respective.

(2) În cazul în care în privința persoanei (persoanelor) cu funcție de răspundere sau în privința altor persoane care prin acțiunile lor ilicite au cauzat prejudiciul a fost începută urmărirea penală, statul, în persoana Ministerului Justiției, sau autoritățile locale au dreptul să se constituie parte civilă în procesul penal.

Capitolul VI. DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

